

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Bolesław Michał
Nazwisko: Nieczuja-Ostrowski
Miejsce urodzenia: Halicz
Data urodzenia: 29-09-1907
Imię ojca: Michał
Imię matki: Aniela
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów

Stan zachowania

Uwagi

Materiały administracyjne MBP w Warszawie stanowiące mikrofilm odpisów i częściowo oryginałów dokumentów z akt śledczych w sprawie przeciwko Bolesławowi Nieczuja-Ostrowskiemu z okresu od 08.09.1946 do 24.10.1947. 08.09.1946 Bolesław Nieczuja Ostrowski został zatrzymany przez PUBP w Elblągu we wsi Sukowy pod zarzutem przynależności do organizacji podziemnej Narodowe Zjednoczenie Wojskowe. W trakcie śledztwa ustalono, że Nieczuja-Ostrowski przybył do Elbląga 21.09.1945 wraz z „grupą operacyjną” 25 osób, składającą się z byłych członków AK lub ich krewnych. Z tymi osobami osiedlił się w pobliskiej wsi Nowy Kościół, gdzie zorganizował spółdzielnię gospodarczo-społeczną „Bazar”. W trakcie śledztwa postawiono mu zarzuty współpracy z organizacją podziemną. Spółdzielnia miała mieć bowiem charakter „zakonspirowanej bojówki”.
Postanowieniem Rejonowej Prokuratury Wojskowej w Gdańsku z 20.09.1946 Bolesław Nieczuja-Ostrowski został tymczasowo aresztowany. Postanowieniem Naczelnej Prokuratury Wojskowej z 24.01.1947 dochodzenie w sprawie Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego podejrzanego o przynależność do nielegalnej organizacji podziemnej zostało umorzone z braku dostatecznych dowodów winy. Nieczuja-Ostrowski nie przyznawał się do winy, a z dochodzenia wynikało, że jedynie administrator majątku w Kadynie (obecnie Kadyny) „upatrzył sobie podejrzanego Nieczuję-Ostrowskiego na dowódcę organizacji, którą rzekomo miał zamiar utworzyć”.
Przy rozpracowywaniu Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego wykorzystywano doniesienia informatora pseud. „Kulpa”. Do akt dołączono również ankietę personalną Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego z 14.10.1977 oraz notatkę informacyjną z 20.08.1971. W dn. 14.10.1977 akta zmikrofilmowano.

IPN BU 01236/500 (942/3) mikrofilm.

Materiały MBP w Warszawie z lat 1944-1959 zawierające akta śledztwa prowadzonego od 29.07.1949 do 28.03.1951 przeciwko Bolesławowi Nieczuja-Ostrowskiemu i procesowi sądowemu. Bolesław Nieczuja-Ostrowski w roku 1939 lub 1940 wstąpił do ZWZ. Na terenie Krakowa organizował wytwórnice granatów bojowych i materiałów wybuchowych. W 1944 został inspektorem Inspektoratu „Maria” obejmującego powiaty Miechów, Olkusz i Pińczów. W związku z powstaniem AK stworzył 106 Dywizję Piechoty AK Ziemi Miechowskiej, której został dowódcą. W ramach swojej działalności „realizował politykę tzw. rządu londyńskiego”. W pierwszej połowie 1944 wydał rozkaz przeprowadzenia tzw. akcji oczyszczającej z „band komunistycznych”. Na początku 1945 oddział „Tysiaca” pozostawał nadal w konspiracji. W październiku 1945 większość członków oddziału ujawniła się, jednak w rejonie Olkusza i Pińczowa nadal działały dwie grupy dywersyjne, tzw. Wojskowe Oddziały Bezpieczeństwa. Z chwilą rozpoczęcia ofensywy armii radzieckiej w 1945 roku wszystkie jednostki 106 DP AK otrzymały od Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego rozkaz ukrycia broni, sprzętu wojskowego i archiwum. Z końcem stycznia 1945 wydał on rozkaz zmiany miejsca ukrywania broni, zgłoszenia się do wojska, uruchomienia „komórek legalizacyjnych” i wyrobienia dokumentów potrzebującym, zachowania tajemnicy przez aresztowanych, prowadzenia „propagandy mówionej w celu uświadomienia społeczeństwa i podtrzymywania na duchu ludzi słabszych”. W 1946 wszczęto sprawę operacyjno-śledczą, której wyniki potwierdziły powyższe fakty oraz ujawniono podobne czyny oddziału „Tysiaca” w latach okupacji. W toku sprawy aresztowano wielu podejrzanych, w tym w 1949 Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego (wcześniej został on aresztowany we wrześniu 1946 przez UB w Elblągu za przynależność do nielegalnej organizacji, zwolniony w marcu 1947 na mocy amnestii). W piśmie WUBP w Krakowie do Dep. Śledczego MBP w Warszawie z 05.01.1949 podano informacje, że od 1943 do połowy 1944 Nieczuja-Ostrowski dokonał wielu akcji przeciwko Niemcom, w tym likwidację posterunków, konfidentów, granatowej policji, żandarmerii i gestapo. W czasie jednej z akcji trwającej pięć dni, zlikwidowano około 70 ludzi i wypędzono Niemców z kilku miejscowości. Autor pisma zwrócił uwagę, że akcje te „zostały przerwane p-ko Niemcom, a skierowane p-ko Polakom, szczególnie P.P.R., A.L. i skoczkom sowieckim, bądź i polskim”. Na taki rozwój sytuacji duży wpływ miały mieć konferencje członków sztabu dywizji z przedstawicielami niemieckich władz policyjnych i administracyjnych. Według przesłuchiwanego świadka, „Tysiąc” wydawał rozkazy niezabijania Niemców, ponieważ powodowało to „wielkie pacyfikacje, gdyż na jednego Niemca ginie kilkudziesięciu Polaków”. Zamiast tego, podlegli mu żołnierze mieli tylko rozbrajać Niemców. W Elblągu Nieczuja-Ostrowski zorganizował i kierował Spółdzielnią Rolniczą/Spółdzielnią Gospodarki Społecznej w Elblągu-Nowym Kościele, której członkami było kilkaset żołnierzy i oficerów AK, dawnych podkomendnych „Tysiaca”. Spółdzielnia miała być „najsilniejszą podstawą, na której opierał się PSL”. Miała ona mieć charakter „zakonspirowanej bojówki”. Przebywając w Elblągu i organizując spółdzielnię, Nieczuja-Ostrowski miał prowadzić „pracę konspiracyjną na szeroką skalę”, utrzymując łączność z powiatem pińczowskim w woj. kieleckim. Według doniesień informatorów, Bolesław Nieczuja-Ostrowski miał pełnić w PSL funkcję „sędziego partyjnego”. Należał również do PPR przez co „miał ułatwione wejście na stanowisko kierownika ekonomicznego Ziem Odzyskanych, tzn. na woj. Szczecińskie lub Gdańskie”. W doniesieniu ze źródła pseud. „Sosna” scharakteryzowano Nieczuja-Ostrowskiego, jako „typowo sanacyjnego przedstawiciela oficerskiej kliki w AK” i „zdecydowanego przeciwnika ZSRR i obecnego ustroju”. Miał zorganizować wokół siebie wszystkich podległych sobie za czasów okupacji dowódców oddziałów i terenowców, których porozmieszczał w zorganizowanej przez siebie spółdzielni. Zatrzymany i aresztowany 29.08.1949 w Elblągu na mocy postanowienia wydanego 04.08.1949. Aresztowanie nastąpiło w porozumieniu Dep. III i Dep. Śledczego MBP. 14.09.1949 przekazany z Dep. III MBP do Wydz. III WUBP w Krakowie. Postanowieniem oficera śledczego WUBP w Krakowie z 29.07.1949 wszczęto śledztwo w sprawie Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego, podejrzanego o to, że „w okresie okupacji na terenie woj. krakowskiego idąc na rękę władzom państwa niemieckiego współpracując z gestapo wydawał obywateli polskich należących do demokratycznych organizacji podziemnych i obywateli sowieckich oraz współdziałał w dokonywaniu zabójstw”. 14.09.1949 został przekazany z Dep. III MBP w Warszawie do Wydz. III WUBP w Krakowie. Śledztwo prowadzone przez Wydz. Śledczy WUBP w Krakowie zostało zakończone 28.03.1951 na mocy postanowienia oficera śledczego WUBP w Krakowie i za wiedzą Prokuratury Wojewódzkiej w Krakowie akta sprawy zostały przesłane do wglądu do Dep. Śledczego MBP w Warszawie. Po zwróceniu akt planowano rozprawę sądową przeciwko Nieczuja-Ostrowskiemu. 21.06.1951 oficer śledczy WUBP w Krakowie wydał akt oskarżenia przeciwko Bolesławowi Nieczuja-Ostrowskiemu.

IPN Kr 07/2366 t. 1-18 (2477/III).

Akta Prokuratury Wojewódzkiej w Krakowie (IV Sb. 82/52) dotyczące postępowania prowadzonego od 25.08.1952 do 30.05.1953 przeciwko Bolesławowi Nieczuja-Ostrowskiemu i siedmiu innym osobom. Aktem oskarżenia Bolesław Nieczuja-Ostrowski pseud. „Michał”, „Michałowicz”, „Bolko”, „Tysiąc”, „D/500”, D/100”, aresztowany 29.07.1949 i osadzony w areszcie przy WUBP w Krakowie, został oskarżony o to, że: „w czasie od jesieni 1943 r. do połowy stycznia 1945 r. na terenie powiatów: michowskiego, olkuskiego i pińczowskiego, idąc na rękę władzy państwa niemieckiego jako szef inspektoratu A.K. »Maria«, a następnie jako dowódca 106 DP. A.K. przez rozkazy do podległych mu jednostek nakazujące likwidację lewicowych grup partyzanckich, komunistów, a w szczególności członków PPR, skoczków radzieckich oraz innych członków organizacji lewicowych i ob. narodowości żydowskiej, spowodował masowe spowodowanie zabójstw wymienionych osób przez członków podległych mu oddziałów A.K.”; 2) „w drodze indywidualnych rozkazów spowodował rozstrzelanie (...) członków PPR, PPS-Lewica, komunisty, dwóch żołnierzy Armii Ludowej, grupy partyzanckiej pod dowództwem radzieckiego kapitana, grupy partyzanckiej PPR”; 3) „zawarł w imieniu dowodzonej przez siebie 106 DP.A.K. za pośrednictwem podległych sobie oficerów A.K. układy z przedstawicielami władzy niemieckiej, w szczególności z szefem gestapo krakowskiego zobowiązując się do zaprzestania walk przeciwko Niemcom nieprzeszkadzania im w budowie umocnień wojskowych i ściąganiu kontyngentu do zwalniania wziętych do niewoli jeńców niemieckich i zwrotu zabranych Niemcom środków lokomocji (...)”; 4) „w imieniu 106 DP.A.K. za pośrednictwem oficera A.K. (...) zobowiązał się wobec szefa krakowskiego gestapo (...) do wydania w ręce gestapo skoczków radzieckich, jak również prowadzenia wstępnych akcji z Niemcami przeciwko partyzantom radzieckim (...)”; 5) „działał na szkodę Państwa Polskiego w ten sposób, że za pośrednictwem oficera (...) zawarł układ z niemieckim generałem, w którym zobowiązał się do walki przeciwko Armii Radzieckiej w przypadku wycofania się armii niemieckiej z terenu inspektoratu A.K. »Maria«, w zamian za co 106 DP.AK. otrzymała (...) pewną ilość uzbrojenia przeznaczonego do walki przeciwko Armii Czerwonej”. Postanowieniem Prokuratury Wojewódzkiej w Krakowie z 25.08.1952 akt oskarżenia został zatwierdzony i skierowany do Sądu Wojewódzkiego w Krakowie. Podczas rozprawy głównej odbywającej się przed Sądem Wojewódzkim w Krakowie (K.141/52) od 16.03.1953 Bolesław Nieczuja-Ostrowski „nie poczuwał się do żadnej winy”. Jak sam stwierdził: „z radością staję przed Sądem, dlatego że będę miał możliwość obronić swojego honoru, honoru dzieci i jednostki, na czele której miałem zaszczyt stać”. Udowadniał, że z jego strony i ze strony podległych mu oddziałów nie było współpracy z Niemcami, a jedynie walka. Jako dowód podał kilka przykładów, m.in. powstanie Rzeczypospolitej Kazimiersko-Proszowskiej w wyniku czynnej walki w okresie, w którym zarzucano mu współpracę z Niemcami; opanowanie Kazimierzy i Działdowic, gdzie uwolnili więźniów aresztowanych przez gestapo i opanowanie Skalbierza, Brzeska, Proszowic, Skąły i innych miejscowości; zlikwidowanie 60-osobowego sztabu SS; przygotowywanie sztabu dywizji i oddziałów do powstania; ciągle zmienianie miejsca postoju sztabu dywizji (około 13 razy), co „jeśli była współpraca z Niemcami- nie byłoby konieczne”; stała konspiracja Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego i jego rodziny. Mimo polecenia unikania walk, które wydał w październiku 1944, zarządził akcję rozbrajania Niemców, likwidacji gestapo i żandarmerii. W wyniku podjętych z jego inicjatywy działań zlikwidowano w Wolbromiu majora Gestapo, w rejonie Słomnik szefa żandarmerii, a w Doluchowie czterech żandarmów i „szefa konfidentów niemieckich”. Odnośnie zarzutów likwidowania członków PPR stwierdził, że „traktowaliśmy ich jako żołnierzy, a tych co honor żołnierski płamili, nazywaliśmy bandytami. Jeśli na rabunku był złapany członek NSZ lub PPR, to traktowaliśmy go jednakowo”. Nie wydawał rozkazów likwidowania skoczków radzieckich- jedną grupę skoczków przyjęli i wskazali drogę do AL., a ponadto uważał, że „Sowieci są naszymi przyjaciółmi, z którymi wspólnie powinniśmy niszczyć Niemców”. Z Żydami współpracował i starał się ich chronić. Zgodnie z zeznaniem świadka, Bolesław Nieczuja-Ostrowski „Żydami się nie interesował, traktował ich jak Polaków”. Świadczenie potwierdzali, że ze strony Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego nie było rozkazów o współpracy z Niemcami, likwidacji „oddziałów lewicowych” czy Żydów. Akcje likwidacji konkretnych osób były przeprowadzane w związku z ich działalnością „bandycką lub przestępczą”, a nie polityczną. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Krakowie (IV.K.141.52) z 30.05.1953 Bolesław Nieczuja-Ostrowski został uznany winnym tego, że: 1) „na terenie powiatu miechowskiego, olkuskiego i pińczowskiego idąc na rękę władzy państwa niemieckiego od jesieni 1943 r. do połowy stycznia 1945 r. jako szef inspektoratu AK »Maria«, a następnie dowódca 106 DP AK wydawał rozkazy do podległych mu jednostek AK rozkazujące likwidację lewicowych grup partyzanckich, komunistów, członków PPR i innych organizacji lewicowych, w wyniku których członkowie podległych mu oddziałów AK dokonywali szeregu zabójstw takich osób (...)”; 2) „w listopadzie 1944 r. wydał rozkaz dowódcy podległego mu 120 p.p. ps. »Teofilowi« likwidacji grupy partyzanckiej pod dowództwem radzieckiego kapitana (...)”; 3) „w drugiej połowie 1944 r. zawarł za pośrednictwem podległych mu oficerów AK z szefem gestapo krakowskiego i innymi przedstawicielami władzy niemieckiej układy o zaprzestaniu walki przeciwko Niemcom, nieprzeszkadzania im w budowie umocnień wojskowych i ściąganiu kontyngentów, o wymianie jeńców i o zwrocie zabranych Niemcom środków lokomocji, przez co działał na szkodę interesów Państwa Polskiego (...)”. Od pozostałych zarzutów został uniewinniony. Bolesław Nieczuja-Ostrowski otrzymał łączną karę śmierci, utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na zawsze oraz przepadek całego mienia. W uzasadnieniu wyroku sąd uznał wszystkich oskarżonych za „zdecydowanych wrogów ludu polskiego”. Wyrok wobec Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego był szczególnie surowy, „tak jak surowa jest (...) wola ludu polskiego nakazująca karać zbrodniarzy przeciwko ludzkości i zdrajców”. W 1955 roku adwokat na wniosek żony skazanego rozpoczął starania o uniewinnienie. W rezultacie, na mocy decyzji nr W-2562/54 wydanej 07.11.1956 przez Prokuraturę Wojewódzką w Krakowie w porozumieniu z Biurem Ulaskawień Prokuratury Generalnej „Tysiąc” został zwolniony z więzienia.

IPN Kr 452/2 t. 1-3.

Materiały administracyjne Dep. III MBP w Warszawie z okresu 1944-1951. W materiałach znajduje się akt oskarżenia sporządzony 23.08.1951 w WUBP w Krakowie, przeciwko Bolesławowi

Nieczuja-Ostrowskiemu i siedmiu innym osobom w sprawie likwidacji lewicowych grup partyzanckich. Bolesław Nieczuja-Ostrowski został oskarżony o to, że: „w czasie od jesieni 1943 r. do połowy stycznia 1945 r. na terenie powiatów: michowskiego, olkuskiego i pińczowskiego, idąc na rękę władzy państwa niemieckiego jako szef inspektoratu A.K. »Maria«, a następnie jako dowódca 106 DP.A.K. przez rozkazy do podległych mu jednostek nakazujące likwidację lewicowych grup partyzanckich, komunistów, a w szczególności członków PPR, skoczków radzieckich, oraz innych członków organizacji lewicowych i ob. narodowości żydowskiej, spowodował masowe spowodowanie zabójstw wymienionych osób przez członków podległych mu oddziałów A.K”, 2) „w drodze indywidualnych rozkazów spowodował rozstrzelanie (...) członków PPR, PPS-Lewica, komunisty, dwóch żołnierzy Armii Ludowej, grupy partyzanckiej pod dowództwem radzieckiego kapitana, grupy partyzanckiej PPR”; 3) „zawarł w imieniu dowodzonej przez siebie 106 DP.A.K. za pośrednictwem podległych sobie oficerów A.K. układy z przedstawicielami władzy niemieckiej, w szczególności z szefem gestapo krakowskiego zobowiązując się do zaprzestania walk przeciwko Niemcom nieprzeszkadzania im w budowie umocnień wojskowych i ściganiu kontyngentu do zwalniania wziętych do niewoli jeńców niemieckich i zwrotu zabranych Niemcom środków lokomocji” (...); 4) „w imieniu 106 DP.A.K. za pośrednictwem oficera A.K (...) zobowiązał się wobec szefa krakowskiego gestapo (...) do wydania w ręce gestapo skoczków radzieckich, jak również prowadzenia wstępnych akcji z Niemcami przeciwko partyzantom radzieckim (...); 5) „działał na szkodę Państwa Polskiego w ten sposób, że za pośrednictwem oficera (...) zawarł układ z niemieckim generałem, w którym zobowiązał się do walki przeciwko Armii Radzieckiej w przypadku wycofania się armii niemieckiej z terenu inspektoratu A.K. »Maria«, w zamian za co 106 DP.AK. otrzymała (...) pewną ilość uzbrojenia przeznaczonego do walki przeciwko Armii Czerwonej”.

IPN BU 0296/29 t. 1, IPN BU 1556/23 (3617a, M/23).

Sprawa Obiektowa (SO) krypt. „Akademia” prowadzona od 20.09.1945 do 05.09.1969 przez Wydz. III WUBP/WUds.BP/KWMO w Krakowie, dotycząca byłych żołnierzy Armii Krajowej z okręgu krakowskiego. Bolesław Nieczuja-Ostrowski pseud. „Bolko”, „Tysiąc” („1000”), „Michałowicz” przechodzi w aktach jako kierownik produkcji materiałów wybuchowych, dowódca Referatu 4 Broni, dowódca 106 DP AK i inspektor Inspektoratu Olkusz i Miechów.

IPN Kr 075/18 t. 1, 14-16, 23, 24, 28, 36-38, 40 (29/OB).

Kontrolowany w ramach sprawy obiektowo-kontrolnej krypt. "Omega" prowadzonej od 1949 do 1960 roku przez Wydz. III Dep. III MBP/MSW dotyczącej rozpracowania członków 106 Dywizji AK z terenu woj. krakowskiego i jej dowódcy. Materiały złożono do archiwum pod sygn. 905/d/5.

Materiałów o sygn. 905/d/5 brak. Wpis na podstawie zapisu kartotecznego.

Charakterystyka nr 154 dotycząca organizacji Wojskowa Organizacja Bezpieczeństwa („WOB”) pod dowództwem „Mara” działającej od wiosny 1945 do stycznia 1947 w powiecie Pińczów. Charakterystyka została sporządzona 04.03.1976 w Wydz. „C” KWMO w Kielcach. W czasie okupacji niemieckiej płk Bolesław Nieczuja-Ostrowski pseud. „Bolko”, „Tysiąc” był dowódcą pułku 106 dywizji AK Okręgu Krakowskiego, który obejmował powiat pińczowski województwa kieleckiego. Po „wyzwoleniu” nie zaprzestał działalności i zorganizował na bazie okręgu krakowskiego AK Wojskową Organizację Bezpieczeństwa, na czele której stanął. Mianowany przez niego dowódca obwodu WOB na terenie powiatu pińczowskiego pseud. „Mar” zorganizował „piątkę polityczną”, która z polecenia Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego działała do wyborów w 1947 roku. Wyznaczono jej zadanie „przeszkadzania w werbunku chłopów do Stronnictw Demokratycznych oraz mordowania postępowych działaczy politycznych i niedopuszczenia do ugruntowania władzy ludowej w Polsce”. Cele „piątki politycznej” pokrywały się z ogólnymi celami samej organizacji WOB, które w charakterystyce opisano w następujący sposób: „działalność (...) skierowana na walkę z PPR, bojkotowanie zarządzeń władzy ludowej, rozlepianie wrogich ulotek oraz likwidacja pracowników aparatu Bezpieczeństwa Publicznego i MO oraz organizowanie band terrorystycznych, które miały za zadanie dokonywać morderstw i napadów terrorystyczno-rabunkowych na funkcjonariuszy UB, MO, rolników na spółdzielnie i instytucje państwowe”.

IPN BU 0173/107.

Charakterystyka nr 156 organizacji Batalion Samoobrony AK pod dowództwem „Grota” vel „Gryfa” działającej od kwietnia/maja 1945 do czerwca 1946 w powiatach: olkuskim, miechowskim, krakowskim i w mieście Kraków. Charakterystykę sporządzono 26.01.1982 w Wydz. „C” KWMO w Krakowie. Batalion Samoobrony AK korzystał m.in. z broni używanej w czasie okupacji niemieckiej przez jednostki AK zgrupowane w 106 Dywizji Piechoty AK pod dowództwem Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego. Bolesław Nieczuja-Ostrowski pod pseudonimem „Tysiąc” występuje w biografii „Grota” vel „Gryfa”, który w czasie okupacji był członkiem kadry kierowniczej 106 DP AK, działającej w powiatach: miechowskim, olkuskim i pińczowskim. W biografii innego członka Batalionów Samoobrony AK i późniejszego dowódcy, „Tysiąc” został wymieniony jako jeden z byłych dowódców AK. Pod pseudonimem „Tysiąc” przechodzi również w kwestionariuszach innych członków organizacji.

IPN BU 0172/155.

Charakterystyka nr 179 organizacji „Grupa Romana” pod dowództwem osoby o pseud. „Lubicz”, „Dąb I-15” działającej od marca do lipca 1945 w powiatach: olkuskim, pilickim, będzińskim, miechowskim.

Charakterystykę i dołączone do niej kwestionariusze osobowe sporządzono w okresie 16.09.1982-28.10.1982 w Wydz. „C” KWMO w Krakowie. Członkowie organizacji „o zabarwieniu poakowskim” wywodzili się w większości z batalionów 106 Dywizji Piechoty AK pod dowództwem Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego pseud. „Bolko”, „Tysiąc”. 24.01.1945 „Bolko” w rozkazie specjalnym nr 7 zobowiązał członków 106 DP AK do nieprzerwywania działalności konspiracyjnej. Nieczuja-Ostrowskiego wydał także instrukcję i polecenie zorganizowania konspiracyjnego oddziału z byłych członków AK z terenu powiatu olkuskiego, jako „dalszego ciągu AK”. Był on jedną z osób znających miejsce „zamelinowania” broni będącej w dyspozycji Grupy Romana. Pod koniec czerwca 1945 kierownictwo Grupy Romana zdecydowało o zaprzestaniu dalszej działalności i rozwiązania oddziału zbrojnego. Według zeznania jednego z członków grupy, decyzję podjęto bez polecenia Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego. Następnie miał on jednak wydać polecenie, aby byli członkowie Grupy Romana ujawniali tylko przynależność do AK, zatajając działalność po „wyzwoleniu”. Bolesław Nieczuja-Ostrowski pod pseudonimem „Tysiąc” przechodzi w kwestionariuszach osobowych członków Grupy Romana, jako dowódca 106 DP AK.

IPN BU 0172/178.

Charakterystyka nr 30 organizacji Wolność i Niezawisłość działającej od września do listopada 1946 na terenie powiatu miechowskiego, gminie Książ Wielki pod dowództwem osoby o pseud. „Wicher”, „Bartek” Charakterystykę wraz z dołączonymi kwestionariuszami osobowymi i kartami na czyn przestępczy sporządzono w okresie od 06.12.1976 do 12.07.1977 w Wydz. „C” KWMO w Krakowie. Jesienią 1945, po likwidacji „reakcyjnej bandy p.n. Samoobrona AK” zastępca dowódcy opuścił na polecenie Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego teren powiatu miechowskiego i osiedlił się w rejonie Elbląga.

IPN BU 0172/30.

Charakterystyka nr 102 Wojskowej Organizacji Bezpieczeństwa działającej od wiosny do października 1945 w gminie Koszyce, powiat Pińczów, pod dowództwem „Kruka”, „Parasola”. Charakterystykę wraz z dodanymi do niej kartami sporządzono w Wydz. „C” KWMO w Kielcach w okresie od 19.01.1982 do 21.04.1982. Bolesław Nieczuja-Ostrowski pseud. „Bolko”, „Tysiąc” figuruje w charakterystyce jako podpułkownik, dowódca pułku 106 Dywizji AK okręgu krakowskiego. Po 1945 roku nie zaprzestał działalności i na bazie okręgu krakowskiego organizacji AK utworzył podziemną Wojskową Organizację Bezpieczeństwa, na czele której stanął. Obwód organizacji stanowił powiat pińczowski w województwie kieleckim.

IPN BU 0173/70.

Materiały administracyjne MBP w Warszawie, zawierające dokumentację za lata 1944-1945 dotyczącą Armii Krajowej Okręg Kraków krypt. „Gobelin”, „Godło”, „Muzeum”, Inspektoratu Miechów krypt. „Maria”, 106 Dywizji Piechoty krypt. „1000” pod dowództwem Bolesława Michała Nieczuja-Ostrowskiego pseud. „Bolko”, „Tysiąc”. W materiałach znajdują się meldunki, rozkazy i inne dokumenty podpisane przez Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego, posługującego się pseudonimami „Bolko”, „Tysiąc” („1000”).

IPN BU 1558/273-275, 277-279, 286, 303, 355, 366, 406, 433, 437, 465, 496, 497, 498, 524.

Akta sprawy prowadzonej przez Wojskową Prokuraturę Rejonową w Kielcach (Pr.II-194/50, Pr.II-18/51) od 26.05.1950 do 04.03.1952 przeciwko pięciu osobom podejrzanym o przynależność do podziemnej Wojskowej Organizacji Bezpieczeństwa i udział w zamachu na funkcjonariusza PUBP w Pińczowie. Bolesław Nieczuja-Ostrowski pseud. „Tysiąc” przechodzi w aktach jako dowódca 106 Dywizji AK, który w 1945 roku w powiecie pińczowskim zainicjował i polecił „Młotowi” zorganizowanie Wojskowej Organizacji Bezpieczeństwa.

IPN Ki 30/467, IPN Ki 30/621.

Materiały dotyczące śledztwa przeciwko osobie o pseud. „Zagraj” przesłane 29.12.1971 przez Biuro „C” MSW w Warszawie do Wydz. „C” KWMO w Krakowie w celu skomasowania z aktami o sygn. 1690/III. Akta zawierają także materiały dotyczące śledztwa przeciwko „Piotrowi”. Bolesław Nieczuja-Ostrowski przechodzi w protokołach przesłuchań, relacjach i zeznaniach ww. osób, jako inspektor Inspektoratu „Maria” i dowódca 106 DP AK, a także organizator spółdzielni w okolicach Elbląga, do której „zwerbował” kilku członków 106 DP AK”. Zgodnie z aktem oskarżenia przeciwko „Piotrowi”, sporządzonym 17.01.1950 w WUBP w Krakowie, oskarżony wraz z m.in. Bolesławem Nieczuja-Ostrowskim odbywał narady odnośnie możliwości i celowości założenia organizacji o nazwie „Samoobrona”, mającej na celu „usiłowanie zmiany przemocą ustroju Państwa Polskiego”.

IPN Kr 07/1584 t. 1-3.

Akta Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie (Sr. 59/51) prowadzone od 22.11.1949 do 22.03.1955 w sprawie przeciwko dwóm członkom 106 DP AK, oskarżonym o przynależność do organizacji podziemnej, podrabianie dokumentów, nielegalne posiadanie broni, zbieranie i gromadzenie informacji dotyczących działań Polskiej Partii Robotniczej, zabójstwo, napad rabunkowy oraz wydawanie rozkazów, które skutkowały popełnieniem przestępstwa. Bolesław Nieczuja-Ostrowski przechodzi pod swoim nazwiskiem lub pod pseudonimami „Bolko”, „Tysiąc” („1000”) jako dowódca 106 DP AK i inspektor Inspektoratu „Maria” w protokołach przesłuchań w charakterze podejrzanych/świadków.

IPN Kr 110/4360 t. 1-3.

Sprawozdania miesięczne i kwartalne oraz plany pracy PUBP/PUds.BP/KPMO w Elblągu za lata 1954-1958. W sprawozdaniu miesięcznym za kwiecień 1954 sporządzonym w Elblągu w maju 1954 i skierowanym do Szefa WUBP w Gdańsku pojawia się nazwisko Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego. Do sprawy wstępno-agencyjnej krypt. „Grot” założonej na byłych członków 106 DP AK zamieszkałych w Podgrodziu, uzyskano kilka doniesień od rez. pseud. „Sobieski”. Podał on, że w 1947 roku, kiedy Nieczuja-Ostrowski, dowódca 106 DP AK, organizował „mikołajczykowski PSL” na terenie gromady Podgrodzie, znajdowała się tam grupa ludzi, „której zadaniem było wykonywanie wyroków śmierci na działaczach partyjnych”. W „Sprawozdaniu Referatu ds. Bezp. Publ. KPMO w Elblągu za I kwartał 1957 r.” sporządzonym 29.03.1957, pojawia się informacja o założeniu sprawy ewidencyjno-obszewacyjnej na Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego- „d-cę 106 Dywizji AK, który jesienią ubiegłego roku powrócił z więzienia i zamieszkał w Elblągu na stały pobyt”. Informacje na jego temat pozyskiwano m.in. od źródła pseud. „Tęcza”. Nieczuja-Ostrowski po powrocie z więzienia czuł się wyczerpany nerwowo i nie miał zamiaru podejmować żadnej pracy. W swoim środowisku był uważany za bohatera. W rozmowach podkreślał, że nadal czuje się dowódcą 106 Dywizji AK. Otrzymywał rozległą korespondencję z całego kraju. Miał zamiar rozpocząć pisanie pamiętnika, „w którym chce wykazać wszystkie najdrobniejsze szczegóły historyczne panujących stosunków w Polsce Ludowej”. W celu zebrania większej ilości materiału zamierzał wznowić dalsze kontakty ze swoimi ludźmi z organizacji. W rozmowie ze źródłem pseud. „Roch” powiedział, że starał się o wciągnięcie kapelana 106 Dywizji AK do ZBoWiD, do którego sam również chciał wstąpić. Informator „Roch” przekazał także inne wiadomości dotyczące Nieczuja-Ostrowskiego. Wyrażał on zadowolenie z „przemian październikowych”, podkreślał, że Gomułka „dużo zmienił”, ale jest jeszcze wiele spraw do poprawienia. Twierdził, że na wsi powinny działać spółdzielnie według wzoru, który założył w Pogrodziu w roku 1945. Wiosną 1957 wyjeżdżał do Krakowa na ekshumację ciał członków AK. Nie przemawiał na uroczystościach z obawy przed funkcjonariuszami aparatu bezpieczeństwa, jednak widział się i rozmawiał z wieloma kolegami i dowódcami AK. Starał się o wstąpienie do armii, lecz dostał odmowę ze względu na jego przeszłość. Tuż po październiku Nieczuja-Ostrowski uchodził w Elblągu za bohatera i skupiał wokół siebie „masę inteligencji”. Z czasem, „widząc, że jego pozycja jest zachwiana” osoby te odłączały się od niego. Ostrowski uczestniczył w zebraniu działaczy katolickich w Elblągu i angażował się w przygotowywaniu budowy kościoła w mieście. Działalność Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego w klubie katolickim i radzie parafialnej miała być przedmiotem zainteresowania informatorów pseud. „Henryk” i „Tęcza”. Przez „Tęczę” „ustalono i przepracowano” kontakty Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego z byłymi członkami AK.

IPN Gd 0046/164 t. 5 (374/5, 374/6).

10.11.1960 Bolesław Nieczuja-Ostrowski został zarejestrowany przez Referat ds. Bezpieczeństwa KPMO w Elblągu pod numerem 15 do sprawy operacyjnej obserwacji. Brak informacji na temat przebiegu sprawy i jej zakończenia.

Materiałów brak. Wpis na podstawie zapisów kartoteczno-ewidencyjnych.

Sprawa Operacyjnego Sprawdzenia (SOS) krypt. „Pomnik” nr rej. 15779 prowadzona od 17.11.1977 do 30.01.1979 przez Wydz. III KWMO w Kielcach. Dotyczyła potwierdzenia faktu planowanego przez byłych członków AK z rejonu Miechowa, Pińczowa i Proszowic, inspirowanych przez swojego byłego dowódcę Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego i kapelana 106 Dywizji Piechoty AK, wykonania i wmurowania w kościele parafialnym w Miechowie tablicy pamiątkowej ku czci 20 tysięcy członków AK, w tym 500 poległych w rejonie Miechowa, Proszowic i Pińczowa. Bolesław Nieczuja-Ostrowski przechodzi w aktach jako jeden z inicjatorów planu wykonania tablicy. Na tablicy wykonanej z brązu miał znajdować się napis: „Ku czci Najświętszej Marii Panny i chwale Ojczyzny- dla upamiętnienia 20 tysięcy żołnierzy AK i około 1000 potyczek i bitew oraz 500 poległych- fundują Dowódcy i Żołnierze”. Wraz z byłym kapelanem, Bolesław Nieczuja-Ostrowski planował oficjalnie wystąpić do władz świeckich i kościelnych o zatwierdzenie napisu. Nieczuja-Ostrowski był także inicjatorem odprawienia 05.08.1975 w kościele w Skalbmierzu, woj. kieleckie, mszy w intencji poległych żołnierzy AK Okręgu Krajów Inspektoratu Rejonowego AK „Maria”. W wyniku przedsięwzięć operacyjnych, „przy pomocy osobowych źródeł informacji i współpracy z Wydziałem IV uzyskane informacje pozwoliły na przeprowadzenie szeregu rozmów z kompetentnymi czynnikami administracyjno-społecznymi wojewódzkimi i miejscowymi w Miechowie, które w konsekwencji doprowadziły do zaniechania przez organizatorów zamierzeń wykonania, a następnie wmurowania wspomnianego epitafium”. Wojewódzki konserwator zabytków nie wydał zgody na wmurowanie jakiegokolwiek tablicy w zabytkowym kościele, proboszcz kościoła w Miechowie po rozmowie z władzami odmówił pomocy w dalszych działaniach mających na celu zrealizowanie planu, a przeciąganie sprawy powodowało „wywołanie niewiary u b. czł. AK wywodzących się z miechowskiego w możliwości inspiratorów”. W związku z tym, 30.01.1979 sprawę zakończono składając materiały do archiwum pod sygn. 782/IV. W sprawie wykorzystywano m.in. TW pseud. „Roman”, który udzielał informacji na temat Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego.

IPN Ki 014/586 (782/IV).

Materiały przekazane przez Środowisko Żołnierzy Kedywu Krakowskiego Okręgu Armii Krajowej i Samodzielnego Batalionu Partyzanckiego „Skala” AK w Krakowie. Jednostka archiwalna zawiera korespondencję i materiały dotyczące osób spoza ww. środowiska i batalionu z lat 1960-2002. Akta zawierają m.in. wspomnienia i relacje z okresu II wojny światowej. W materiałach znajduje się „Koreferat dot. referatu pt. Ruch oporu na terenie Partyzanckiej Republiki Pińczowskiej 1939-1945”, ogłoszony przez Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego na seminarium historycznym 02.08.1969 w Skalbmierzu. Nieczuja-Ostrowski odnosił się krytycznie do części tez wysuniętych przez autora referatu, zwracając uwagę, że w niektórych miejscach posługiwał się tendencyjną argumentacją i przejawiał widoczną niechęć do AK.

IPN Kr 139/28.

Dar prywatny Janusza Kurtyki- archiwum osobiste Andrzeja Zagórskiego. Jednostka zawiera dokumenty dotyczące Inspektoratu Miechów AK: rozkaz organizacyjny dowódcy grupy operacyjnej; oświadczenie Zarządu Muzeum Historii AK w Krakowie dotyczące eksponowania pamiątek związanych z wojenną działalnością miechowskiego inspektoratu AK; Informator nr 20, Inspektorat Rejonowy AK „Maria” Miechów, Olkusz, Pińczów; schemat organizacyjny Inspektoratu Rejonowego AK „Maria”; notatka informacyjna o zasobach dokumentów Inspektoratu AK Miechów oraz jednostek wojskowych AK odtworzonych na jego terytorium i inne. Bolesław Nieczuja-Ostrowski przechodzi pod pseud. „Bolko” w rozkazie organizacyjnym nr 1 wydanym przez Szefa Sztabu „Doliwa” i Dowódcę Grupy Operacyjnej „Garda”, jako dowódcę 106 DP AK. W aktach znajduje się również zaświadczenie weryfikacyjne podpułkownika Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego pseud. „Bolko”, z 27.04.1965 o tym, że „za całokształt działalności bojowej w okresie konspiracji i dowodzenie 106 D.P. odznaczony został w dn. 1.stycznia 1945 r. przez Dowódcę Armii Krajowej Orderem Wojennym »Virtuti Militari« Kl.V-ej”; meldunek „Bolko” z 04.08.1944 na temat składu 106 DP AK Ziemi Miechowskiej i Krakowskiej Brygady Kawalerii; a także pismo generała brygady Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego z 30.12.1993 do Zarządu Muzeum Historii Armii Krajowej w Krakowie, w którym oświadczył, iż od lipca 1944 do stycznia 1945 jako major/podpułkownik był dowódcą Inspektoratu Rejonowego Armii Krajowej Miechów, Olkusz, Pińczów „Maria” oraz dowódcą 106 Dywizji Piechoty Armii Krajowej „Dom”. Na podstawie rozkazów Komendy Okręgu Kraków zorganizował i dowodził dwoma jednostkami taktycznymi AK: 106 DP AK „Dom” i Krakowską Brygadą Kawalerii Zmotoryzowanej „Bank”.

IPN Kr 595/54.

Dar prywatny Stanisława Nawara-Gaczola zawierający maszynopis wspomnień z lat 1939-1945 autorstwa „Ponara”. „Ponar” 19.03.1944 został przedstawiony inspektorowi Inspektoratu „Maria”- Bolesławowi Ostrowskiemu pseud. „Bolko”, który przydzielił mu funkcję szefa dywersji i partyzantki oraz zastępcy inspektora. Z rozkazu „Bolka”, w maju 1944 „Ponar” miał kierować akcją „Kośba”, której celem było „przyczynienie największych strat Niemcom, zdemoralizowanie ich, likwidacja konfidentów i wymierzanie kar chłosty oraz napiętnowanie Polek, utrzymujących stosunki z Niemcami”. Nieczuja-Ostrowski przechodzi we wspomnieniach również jako dowódcę 106 DP AK pod pseudonimem „Tysiąc”.

IPN Kr 239/21.